

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

Leadership of School Administrator in The Digital Era

พรวิภา เชยกลิ่น

Pornwipa Choeyklin

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand

E-mail: wipa1915@gmail.com

Received October 13, 2023; Revised October 28, 2023; Accepted December 15, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล 2) เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ประชากรของการวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 27,040 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 100 โรงเรียน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณการของทาโร ยามาเน่ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งประเภท ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครู รวมผู้ให้ข้อมูล 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2) แบบสอบถามความคิดเห็น 3) แบบสอบถามเพื่อยืนยันผลการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .992 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรทางดิจิทัล 2) การสร้างเครือข่าย 3) การยอมรับการเปลี่ยนแปลง 4) การมีทักษะทางเทคโนโลยี 5) การพัฒนาบุคลากร 6) การมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี องค์ประกอบสามารถอธิบายร่วมกันได้ ร้อยละ 66.389

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล พบว่า มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ต้องพัฒนาภาวะผู้นำ โดยการสร้างวัฒนธรรมองค์กรทางดิจิทัล สร้างเครือข่าย ขอมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มีทักษะทางเทคโนโลยี พัฒนาบุคลากร มีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี พัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ขับเคลื่อนพัฒนางานของสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล; ผู้บริหารสถานศึกษา; ยุคดิจิทัล

Abstract

This article aimed 1) to identify the factors of the leadership of school administrators in the digital era and 2) to verify the factors of the leadership of school administrators in the digital age. The research population consisted of 20,740 students in elementary schools under the office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. The samples were from 100 elementary schools. The sample size was determined based on Yamane's Sample Size Table. The sample was obtained from stratified random sampling. There were 3 informants per school, including the school director, deputy school directors or heads of learning subjects, and teachers, totaling 300 informants. The research instruments were the semi-structured interview and the questionnaire to verify the research findings. Checking the quality of the research instrument was an opinion questionnaire. By calculating the alpha coefficient according to Cronbach's method, the confidence value is equal to .992. Data analysis using basic statistics in quantitative research such as frequency, percentage, and arithmetic mean. standard deviation Qualitative research section: exploratory factor analysis Use content analysis and descriptive writing. The research results were found as follows:

1. The leadership of school administrators in the digital era consisted of six factors: 1) creating a digital corporate culture; 2) networking; 3) accepting change; 4) having technology skills; 5) developing people; and 6) having a technology vision. The total variance explained by six components was 389 percent.

2. The factors of leadership of school administrators in the digital era to meet with accuracy, propriety, feasibility, and utility.

The findings from this research were that administrators of educational institutions in the digital age must develop leadership by creating a digital organizational culture, creating networks to accept various changes, have technological skills, develop personnel, have technological vision,

and develop new innovations. and use digital technology to drive the development of educational institutions into quality organizations.

Keywords: Digital Leadership; School administrators; Digital Age

บทนำ

ภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญในการผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จ กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล ส่งผลให้ภาวะผู้นำจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์ใหม่ที่ต่างไปจากเดิม คือ ผู้นำมีหน้าที่เพียงแค่วางแผนและบริหารจัดการให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เท่านั้น แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย และรวดเร็วโดยเฉพาะดิจิทัลเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างแพร่หลาย (รุ่งรัตน์ พลชัย, 2565) ภาวะผู้นำสำหรับนักบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันเป็นการบริหารภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ต้องปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต (ชีวิน อ่อนละออ และคณะ, 2563) เพราะปัญหาการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลและการเข้ามามีบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลกับวิถีชีวิต ปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ให้เกิดความเท่าทันผ่านระบบการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องวางแผนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อน ซึ่งต้องเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำ ผู้นำที่ดีและมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอย่างยิ่งสำหรับองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจหรือองค์กรทางการศึกษา ทุกหน่วยงานจึงพยายามค้นหารูปแบบและตัวชี้วัดของผู้นำที่มีทักษะความสามารถสูง การบริหารงานด้านการศึกษาดำเนินการนักบริหารที่มีภาวะผู้นำทางการบริหารสูง (ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ และศิริกัญญา ภิญโญ, 2559) สามารถสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพและมีทักษะที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ในอนาคต (ทิพย์วรรณ สุพิเพชร, 2566)

ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลต้องรู้จักการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาทุกด้าน ทำความเข้าใจว่าผู้เรียนในยุคดิจิทัลมีการเรียนรู้อย่างไร และจะทำอย่างไรให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ ๆ ที่เชื่อมโยงความคิด ความรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวส่งผ่านไปยังผู้เรียนยุคดิจิทัลได้ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2558) การบริหารและการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพโดยมีภาวะผู้นำที่มีลักษณะเฉพาะหลายอย่าง จึงจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยรูปแบบภาวะผู้นำและการเป็นผู้นำที่ดีเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต ผู้บริหารต้องมีศักยภาพในการใช้ภาวะผู้นำอย่างเหมาะสมสร้างความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนทุกคน ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดศรัทธา เชื่อถือในการปฏิบัติงาน สร้าง

สภาพแวดล้อมสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ และสร้างประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ (ธีระ รุญเจริญ, 2557)

จากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาระบบการศึกษาไทย พบว่า ผู้บริหารไม่สามารถจัดการงานบริหารต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารขาดภาวะผู้นำทางวิชาการไม่สนใจปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย ไม่ส่งเสริมการพัฒนาด้านวิชาการ การพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรครูให้มีความแม่นยำในวิชาที่สอนและจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นการขาดภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของไทยที่เป็นปัจจัยสำคัญของการกระตุ้นการปฏิรูปการศึกษาไม่เป็นไปตามที่คาดหวังได้จากผลการสอบโอเน็ตในแต่ละปีที่มีแนวโน้มลดลง ทั้งที่งบประมาณการศึกษาได้เพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง (อภิชัย พันธเสน และคณะ, 2560)

บทความนี้นำเสนอภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลว่ามีองค์ประกอบใดบ้างที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการเตรียมความพร้อมและพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดขึ้น และนำไปใช้ขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายวิสัยทัศน์เป็นองค์กรที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล
2. เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาการศึกษา การคิดเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ และก้าวทันโลกเทคโนโลยี โดยปัจจัยสำคัญของผู้บริหารการศึกษาที่ดีในยุคดิจิทัลที่น่าจะนำไปประยุกต์ใช้ มี 6 สิ่งคือ 1) เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 2) มีความคิดเชิงกลยุทธ์แบบอนาคต รู้จักพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีมีความเป็นไปได้ และการแก้ปัญหาที่อาจแก้ไขไม่ได้โดยใช้นโยบายระบบและแนวทางปฏิบัติแบบเดิม 3) ฟังพา แบ่งปัน และกระจายความเป็นผู้นำเพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้นำการคิดแบบอนาคตและผู้นำแบบเดิม 4) ไม่กลัวเทคโนโลยีใหม่ ๆ และกล้าที่จะทดลอง 5) ไม่เพิกเฉยกับความคิดแบบเดิมหรือภูมิปัญญา เพราะความรู้และประสบการณ์แบบเดิมอาจยังคงมีคุณค่า โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ควรเรียนรู้ เชื่อมต่อและสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจกับผู้ที่มีความคิดและยึดถือวิธีทำแบบเก่าอาจให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและรับฟัง 6) ตั้งคำถามว่า “พวกเราจะต้องหยุดทำอะไร หรือทำอะไรให้น้อยลง” (Young, 2020)

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีคุณลักษณะ 6 ประการ ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการกระตุ้นให้เกิดวิสัยทัศน์การใช้งานเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 2) ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ หมายถึง การบูรณาการภายใต้เครือข่ายดิจิทัลของสถานศึกษา หัวใจสำคัญหลักคือการสร้าง “วัฒนธรรมองค์กร” เพื่อปลูกจิตสำนึกทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้กับสมาชิกทุกคนในสถานศึกษา 3) ด้านความเป็นเลิศทางวิชาชีพ หมายถึง การควบคุม กำกับ ดูแลและอำนวยความสะดวกทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) ด้านการปรับปรุงระบบงาน หมายถึง การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การสร้างเครือข่ายทรัพยากรการเรียนรู้ร่วมกันให้เข้มแข็ง 5) ด้านความเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ 6) ด้านความรู้ที่เหมาะสมและความก้าวหน้าในวิชาชีพ หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (จักรกฤษณ์ สิริริน, 2561)

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้โดยนำไปกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายในการบริหารจัดการสถานศึกษา สิ่งเหล่านี้เรียกว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี (technology leadership) รวมถึงความเป็นผู้นำองค์กรที่สามารถพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มผลลัพธ์ให้กับสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้องค์กรกลายเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562)

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลจะต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ รู้จักหาวิธีที่จะพัฒนาองค์กรอยู่ตลอดเวลาเตรียมความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี และเป็นผู้นำองค์กรด้านนวัตกรรมโดยทำให้องค์กรกลายเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

แนวคิดการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถเลือกใช้บริหารสถานศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสม ต้องแสดงศักยภาพทางด้านการบริหารและจัดสภาพแวดล้อม ให้มีความทันสมัยเหมาะกับการเปลี่ยนแปลง สามารถใช้ ICT ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมีการบริหาร การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา การบริหารเทคโนโลยี การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายและการส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณ ให้ครอบคลุมทั้ง 4 กลุ่มงาน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2) ส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง เพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล 3) สร้างวัฒนธรรมสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง 4) สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5) สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาความรู้ สร้างนวัตกรรม การจัดการความรู้ที่

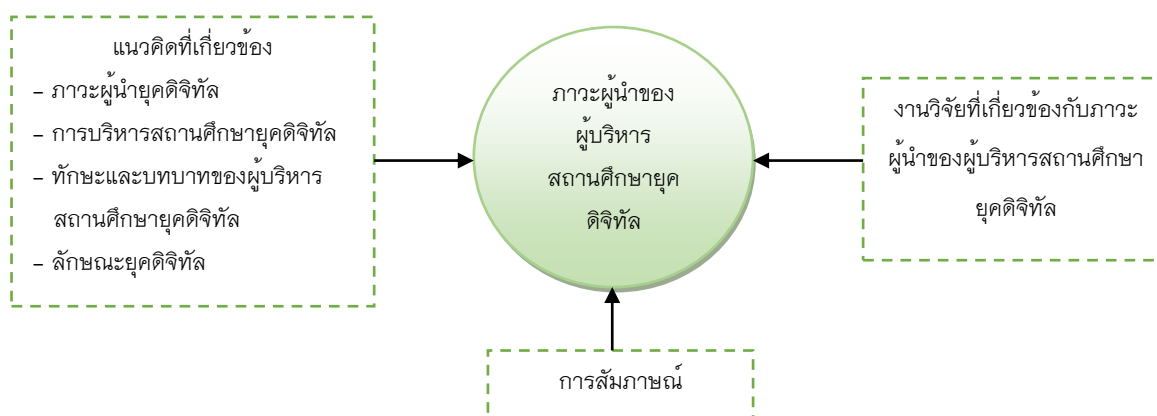
สามารถนำองค์การสู่การเป็นผู้นำและพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น 6) การทำงานอย่างเป็นเครือข่าย 7) การยอมรับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง 8) การเข้าถึงเทคโนโลยี กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 9) การนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (สงป อินทรมณี, 2560)

การมีทักษะด้านดิจิทัลไม่ได้หมายความว่า จะเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงโลกดิจิทัลเสมอไป การเปลี่ยนแปลงที่ประสบความสำเร็จเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงผู้นำองค์กร และวัฒนธรรมมากกว่าที่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเพียงตัวอำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนแปลง ผู้นำยุคการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้นำที่สามารถผสมผสานความรู้ ประสบการณ์และความเข้าใจทางการบริหารระดับสูงเข้ากับความสามารถในการพัฒนาและใช้กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงที่ได้รับการสนับสนุนทางดิจิทัล ผู้นำที่มีทั้งความมั่นใจและทักษะส่วนบุคคลในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงองค์กรที่นำด้วยดิจิทัล ผู้นำที่ประสบความสำเร็จในยุคดิจิทัลต้องการทักษะและประสบการณ์แบบผสมผสานที่หลากหลาย การรู้เรื่องไอทีเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ (Hamill, 2019)

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ผู้บริหารต้องปรับแนวคิดให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้และเป็นผู้นำทางดิจิทัล เป็นแบบอย่างของผู้ใช้เทคโนโลยีและนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สถานศึกษา โดยการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้อย่างทั่วถึงทั้งองค์กร สามารถผสมผสานความรู้ทักษะและประสบการณ์ที่หลากหลายทางการบริหารในการสร้างการเปลี่ยนแปลงองค์กร สร้างเครือข่ายการทำงาน ส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากร พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจทักษะและเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของนักวิชาการ การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลทั้งในและต่างประเทศ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา(descriptive research) ประชากร คือ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 27,040 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ การคัดเลือกและกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Yamane, 1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 10% สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) จำแนกโรงเรียนออกเป็น 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 โรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ ครูผู้สอน รวม 300 คน โดยใช้ผู้ให้ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2) แบบสอบถามความคิดเห็น และ 3) แบบสอบถามเพื่อยืนยันผลการวิจัย มีรายละเอียดขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi – structured interview) ดำเนินการโดยวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากตำรา วารสาร บทความ งานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล เพื่อให้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะหลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล จำนวน 102 ตัวแปร

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) นำตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล และข้อมูลจากการสัมภาษณ์พัฒนาเป็นเครื่องมือวิจัยในลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire)

2) นำเครื่องมือวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ด้วยการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องที่เรียกว่า IOC ซึ่งพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไปมาใช้เป็นแบบสอบถาม ความคิดเห็น

3) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยทั้งฉบับด้านความเชื่อมั่น โดยการนำไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 10 โรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน รวม 30 คน นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α –

coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ .992

3. แบบสอบถามเพื่อยืนยันผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของผลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยนำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ให้พิจารณา 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล จากตำรา วารสาร บทความ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้ตัวแปร 297 ตัวแปร นำมาสร้างข้อคำถาม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ใช้สถิติพื้นฐาน วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ความถี่ (f) และร้อยละ (%) การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ใช้มัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์และคานท์ (Best & Kahn, 2006)

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโดยใช้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis : EFA) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Kaiser – Meyer – Olkin Measure of Sampling Adequacy and Bartlett's Test การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (factor extraction method : principal component analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบวาริแมกซ์ (varimax rotation) ซึ่งเกณฑ์การเลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในองค์ประกอบ พิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับหรือมากกว่า 1 และถือเอาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ของตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบนั้นต้องมีค่าตั้งแต่ 0.55 ขึ้นไป (Comrey & Lee, 1998) โดยมีตัวแปรที่สังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบไม่น้อยกว่า 3 ตัวแปร ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser)

ผลการวิจัย

องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลมี 6 องค์ประกอบ

ตารางที่ 1 องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

องค์ประกอบที่	จำนวนตัวแปร	ค่าน้ำหนักปัจจัย (factor loading)
1. การสร้างวัฒนธรรมองค์กรทางดิจิทัล (creating digital organization culture)	22	.555 – .682
2. การสร้างเครือข่าย (creating network)	8	.571 – .662
3. การยอมรับการเปลี่ยนแปลง (accepting changes)	10	.593 – .762
4. การมีทักษะทางเทคโนโลยี (having technology skills)	9	.569 – .810
5. การพัฒนาบุคลากร (person development)	8	.567 – .671
6. การมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี (having vision in technology)	4	.589 – .629
รวม	61	.555 – .810

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรทางดิจิทัล มี 22 ตัวแปร 2) การสร้างเครือข่าย มี 8 ตัวแปร 3) การยอมรับการเปลี่ยนแปลง มี 10 ตัวแปร 4) การมีทักษะทางเทคโนโลยี มี 9 ตัวแปร 5) การพัฒนาบุคลากร มี 8 ตัวแปร และ 6) การมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี มี 4 ตัวแปร รวมทั้งสิ้น 61 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัยอยู่ระหว่าง .555–.810

ผลการยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

การยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 4 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ทั้ง 6 องค์ประกอบ รวม 61 ตัวแปร ได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีความเห็นสอดคล้องกัน คือ องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 100

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรทางดิจิทัล 2) การสร้างเครือข่าย 3) การยอมรับการเปลี่ยนแปลง 4) การมีทักษะทางเทคโนโลยี 5) การพัฒนาบุคลากร และ 6) การมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล เป็นพหุองค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในยุคดิจิทัล จะต้องปรับตัวในการเรียนรู้ให้เท่าทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโดยมีภาวะผู้นำที่สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย วิสัยทัศน์ได้สำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาคือบุคคล

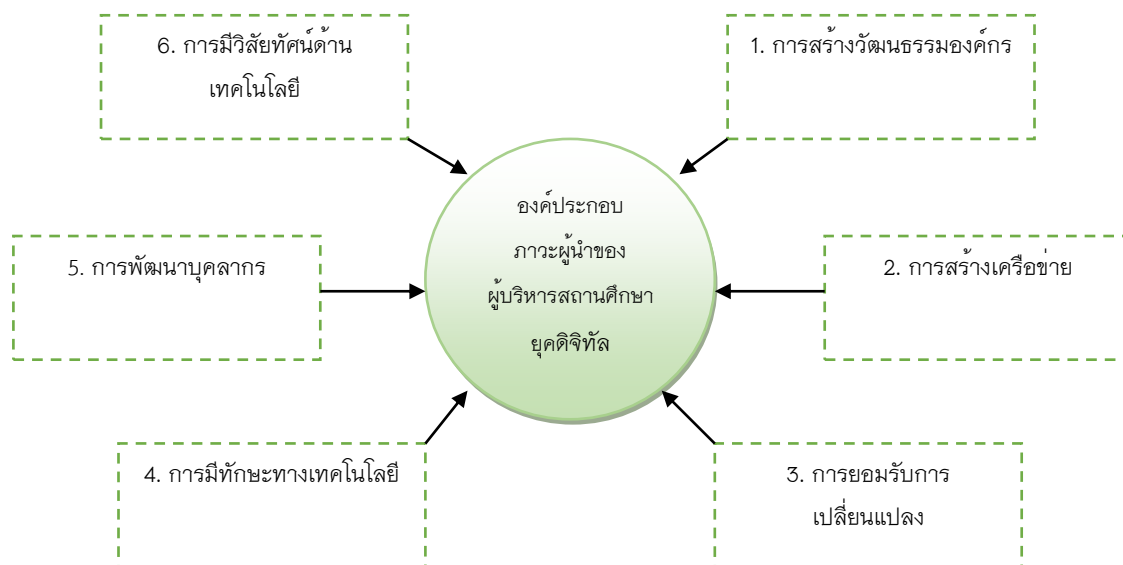
สำคัญที่ต้องมีการพัฒนาทักษะ ความเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี มีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้น มีวิสัยทัศน์และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการยอมรับกับผู้ร่วมงาน เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรพร้อมกับให้ความร่วมมือในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ และขับเคลื่อนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพในทุกด้าน ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และมีภาวะผู้นำเป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่รวดเร็ว สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรพล สังข์โพธิ์ (2564) พบว่า ภาวะผู้นำในการบริหารองค์ยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง ยอมรับและนำเทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนแปลงในองค์กรมีมิติการสื่อสารที่สร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรได้ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เข้าใจถึงศักยภาพและสนับสนุนในด้านความคิดให้กับบุคลากร มิติด้านความหลากหลายของคนในองค์กร ภาวะผู้นำในองค์กรยุคดิจิทัลต้องเรียนรู้ เปิดโอกาส ยอมรับและแสดงความคิดเห็น ให้รางวัลให้กับคนต่างยุคต่างสมัย ดังนั้นการเป็นผู้นำยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงและทำให้เกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับ ปกรณ์ ลีสกุล (2561) ที่ได้กล่าวถึง สิ่งที่สำคัญสำหรับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ได้แก่ 1) การขับเคลื่อนข้อมูล ที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กร 2) มีวิสัยทัศน์เรื่องดิจิทัล เพื่อเป็นโอกาสในการแข่งขันเข้าใจเทคโนโลยี นำแนวคิดใหม่ ๆ มาสู่องค์กรเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ที่จะเปลี่ยนแปลงองค์กร 3) ทดลอง สร้างแรงบันดาลใจให้สมาชิกตัดสินใจเลือกอย่างสร้างสรรค์ 4) การจัดการความสามารถทักษะของคนในองค์กร 5) มีความคล่องแคล่วทางดิจิทัล ใช้แนวคิดแบบดิจิทัลในทุกส่วนของชีวิตประจำวันเพื่อที่จะสื่อสารในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) มีเครือข่ายและสภาพแวดล้อมการทำงานร่วมกัน องค์กรที่มีลำดับชั้นในการทำงานที่ไม่มากจนเกินไป จะส่งผลให้ผู้นำตัดสินใจแก้ไขปัญหามาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Denning (2021) ได้กล่าวถึงผู้นำที่ประสบความสำเร็จในยุคดิจิทัล นอกจากจะเข้าใจในการเติบโตของเทคโนโลยีที่ไม่มีที่สิ้นสุดแล้ว ผู้นำยังต้องจัดการกับเครือข่ายหรือการสร้างทีมงานเพื่อขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายร่วมกัน ปรับเปลี่ยนทิศทางมีกรอบแนวคิดใหม่ สร้างแรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกัน และภาวะผู้นำทางดิจิทัลนั้นต้องมีความเป็นผู้นำทั่วทั้งองค์กร

2. องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ทั้ง 6 องค์ประกอบ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะรอบด้าน รู้ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง และเตรียมความพร้อมให้กับสถานศึกษาอยู่ตลอดเวลา ส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ มีวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนาทั้งในและนอกสถานศึกษา มีวัฒนธรรมองค์กรแบบดิจิทัล มีการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาในยุคที่เปลี่ยนแปลง

ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลจะต้องมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ในการมองไปข้างหน้า ไม่หยุดนิ่งที่จะเรียนรู้ กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง ทดลองและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนได้เรียนรู้ ทดลองและสร้างสรรค์นวัตกรรมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงานและผู้เรียนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ Cortellazzo et al. (2019) พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลเป็นทางเลือกที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับองค์กรใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงขนาดหรือภาคส่วน ผู้นำต้องรับมือกับสิ่งใหม่ ๆ เครื่องมือในชีวิตประจำวัน และตัดสินใจตามข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลและความเป็นผู้นำจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง สอดคล้องกับ ภคพร เลิกนอก (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือในการทำงานและพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีการอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้ที่ทันสมัย สร้างสังคมออนไลน์ ประสานงานกับเครือข่าย ชุมชน ผู้ปกครองเพื่อความสะดวกและติดต่อสื่อสารระหว่างกันที่รวดเร็วขึ้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลนั้น ต้องมีความสามารถและทักษะรอบด้านโดยเฉพาะทักษะทางเทคโนโลยี มีความเป็นผู้นำทางดิจิทัล พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงได้ เรียนรู้ที่จะประยุกต์ใช้ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สร้างการเปลี่ยนแปลงและทำให้เกิดการยอมรับ มีวัฒนธรรมองค์กรแบบดิจิทัล พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะทางดิจิทัลสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนางานของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นองค์กรที่มีคุณภาพ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลการวิจัย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรทางดิจิทัล 2) การสร้างเครือข่าย 3) การยอมรับการเปลี่ยนแปลง 4) การมีทักษะทางเทคโนโลยี 5) การพัฒนาบุคลากร และ 6) การมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี ดังแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

จากภาพที่ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ในแต่ละองค์ประกอบ มีตัวแปรย่อยที่สามารถอธิบายได้โดยสังเขป ดังนี้

1. การสร้างวัฒนธรรมองค์กรทางดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการตัดสินใจในการกำหนดทิศทางดิจิทัลของสถานศึกษา สร้างวัฒนธรรมองค์กรการทำงานและบรรยากาศการใช้ ICT ให้แพร่หลายเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัล สร้างแรงบันดาลใจการทำงานร่วมกัน นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล มีการกำหนดนโยบายการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้เรียนอย่างชัดเจน สร้างแรงบันดาลใจให้กับคนในองค์กรและเสริมพลังเพื่อให้เกิดการบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนด เตรียมความพร้อมองค์กรให้สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว โดยการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี และมีแหล่งเรียนรู้ทางดิจิทัล ซึ่งจะทำให้บุคลากรได้เรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ตลอดเวลา ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีและทักษะที่จำเป็น สร้างแรงจูงใจเชิงบวกเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลงด้วยตนเอง ทั้งนี้ผู้บริหารควรมีการติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการภารกิจของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะสามารถจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อนและท้าทายในยุคดิจิทัลได้ สามารถกำหนดแผนกลยุทธ์ ทิศทางการพัฒนาคุณภาพขององค์กรให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลง

2. การสร้างเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลจะต้องเปิดโอกาสทางความคิด การตัดสินใจในการสร้างสรรค์ผลงานหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างอิสระ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการ

เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ความไว้วางใจระหว่างทีมงาน สร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับบุคลากรและผู้เรียน มีการสื่อสารสร้างความร่วมมือภายในและระหว่างองค์กร เพื่อให้เกิดเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน

3. การยอมรับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีนวัตกรรมและทดลองใช้เทคโนโลยีรูปแบบใหม่ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจ มีการเรียนรู้และเรียนรู้ใหม่ (learning and re-learning) พร้อมที่จะผลักดันให้องค์กรสามารถปรับตัวตามเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ สามารถสร้างความชัดเจนให้กับค่านิยมทางดิจิทัลได้ กล้าในการเสี่ยงที่จะเปลี่ยนแปลง มีแนวคิดในการมองไปข้างหน้ายอมรับการเปลี่ยนแปลง ขับเคลื่อนการทำงานด้วยระบบดิจิทัล

4. การมีทักษะทางเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยี และการใช้แพลตฟอร์มในการขับเคลื่อนการทำงาน สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร และรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัลแพลตฟอร์มต่าง ๆ มีภาวะผู้นำทางดิจิทัล เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบนสังคมโลกทุกด้านอย่างรู้เท่าทัน ออกแบบการเรียนรู้ให้เปลี่ยนเป็นองค์กรดิจิทัลได้

5. การพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารต้องเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถเป็นมืออาชีพ สร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และสนับสนุนบุคลากรให้มีความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

6. การมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลควรมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับเทคโนโลยีและการประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารและการทำงานภายในสถานศึกษา ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลควรมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล มีภาวะผู้นำ และกล้าที่จะปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมองค์กรทางดิจิทัลให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอก สร้างการเปลี่ยนแปลงและทำให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัล แพลตฟอร์มต่าง ๆ เป็นต้นแบบของการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการขับเคลื่อนภารกิจของสถานศึกษา สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษา กำหนด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรมีการกำหนดนโยบายแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำ โดยสนับสนุนงบประมาณจัดหาเทคโนโลยีดิจิทัล แพลตฟอร์ม เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการทำงานให้สอดคล้องกับยุคสมัยและโลกแห่งอนาคต

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเอง พัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ปรับสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการสร้างวัฒนธรรมองค์กรทางดิจิทัล สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายการพัฒนาางานร่วมกัน ทดลองนวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน และควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ สิริริน. (2561). *ภาวะผู้นำตัวใหม่ : ภาวะผู้นำ ICT*. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2565, จาก <https://www.facebook.com/EdInnoNews/posts/1642173849204991/>
- จิรพล สังข์โพธิ์, สุวรรณ จันทิวาสารกิจ และ เสาวนีย์ อยู่ดีรัมย์. (2564). *ภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: องค์กรไอทีและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับไอทีในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนวัตกรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชีวิน อ่อนละออ, สุชาติ บางวิเศษ, กานนท์ แสนเภา และ สวิตา อ่อนละออ. (2563). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับนักบริหารการศึกษา. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 10(1), 108–109.*
- ดาวรรุวรรณ ถวิลการ และ ศิริบุญญา ภิบุญญ. (2559). *ภาวะผู้นำการสร้างองค์ความรู้สำหรับผู้บริหารและครูในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12(2), 3–4.*
- ทิพย์วรรณ สุพิเพชร. (2566). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาในอนาคต. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 5(2), 471–480.* สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/view/259673>
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ขั้วฟาง.

- ปกรณ ลีสกุล. (2561). *ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล*. สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2565, จาก <https://aommoney.com/leadership-in-digital-era-ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล/>
- ภคพร เลิกนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 7(2), 150–166. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jg-mcukk/article/view/238743>
- รุ่งรัตน์ พลชัย. (2563). ภาวะผู้นำกับการบริหารในยุคดิจิทัล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร.วิทยาเขตอีสาน*, 1(3) 53–59. สืบค้นจาก <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/hsjs/article/view/1045>
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(1) 353–360. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/umt-poly/article/view/192507>
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2558). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(4), 216–224. สืบค้นจาก https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/43757
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2560). *การสังเคราะห์งานวิจัยว่าด้วยปัญหาและข้อเสนอแนะในการวางแผนจัดการศึกษาไทย : ประเด็นปัญหาคุณภาพการศึกษา 2535–2558*. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2565, จาก <https://knowledgefarm.tsri.or.th/educational-administration-problem/>
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. สืบค้นเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/...>
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (2006). *Research in Education*. (10th ed). Massachusetts: Pearson Education.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1998). *A First Course in Factor Analysis*. (2nd ed). New York: Psychology Press.
- Cortellazzo, L., Bruni, E., & Zampieri, R. (2019). The Role of Leadership in a Digitalized World: A Review. *Frontiers in Psychology*, 10, 1–21. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01938>
- Cronbach, L. J. (1984). *Essentials of Psychological Tests*. (4th ed). New York: Harper & Row.
- Denning, S. (2021). *How New Leadership Succeeds in the Digital Age*. Retrieved February 18,

- 2022, from <https://www.forbes.com/sites/stevedenning/>
- Hamill, J. (2019, June 2). *From Digital Leadership to Leadership for a Digital Era*. Retrieved March 13, 2022, from <https://www.linkedin.com/pulse/from-digital-leadership-era-jim-hamill-dr->.
- Likert, R. (1961). *The Human Organization*. New York: McGraw-Hill.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introduction Analysis*. New York: Harper & Row.
- Young, H. (2020, May 14). *6 Things Education Administrators in the Digital Age Should Have and Apply*. Retrieved January 6, 2022, from <https://campus.campus-star.com/variety/142966.html>.